

Uudistavien matkailutuotteiden suunnittelu: Miten lisätä paikan ja yhteisöjen hyvinvointia matkailutuotteella?

Tutkimuksella tulosta -seminaari
Matkamessut, 15.1.2026

Case: Johanna Koivumaa, Northwind Lapland, Ylläsjärvi

- Tuotteita:
 - Opastetut pilkkiretket & tarinalliset kävelyt kylän viljelyksillä ja rakennuksilla.
 - Kotivierailut ja yhdessä leipominen.
 - Uudistavat talkoot, kuten Ylläsjärven kunnostus >kortteen nosto ja roskienkeruu.
- Uudistaminen:
 - Vierailija tuo konkreettista hyötyä kylälle: talkoot luonnon hyväksi ja kyläyhteisöön osallistuminen + yli puolet mahdollisesta voitosta ohjataan kylän kehittämiseen.

"Suunnittelemme yhdessä kyläläisten kanssa, mitä yritys tekee"

Ylläsjärven matkailukonkarit haluavat, että uusi matkailuyritys auttaa kyläläisiä.

Milla Salo

Entä jos matkailuyrityksen tärkein tavoite ei olisikaan tuottaa voittoa? Ylläsjärveläisen ruokapöydän ääressä istuu kyläläinen ja pitkän linjan opas, Ranskasta kotoisin oleva Jean-Philippe Jehan, joka ei halua enää työskennellä isoille matkailuyrityksille, jotka "toimivat suljetussa systeemissä, tuovat kaiken mukanaan, eivätkä jätä kovinkaan paljon hyötyä paikallisille".
- Minulla on intohimo opastamiseen, mutta haluan, että matkailu on myös yhteisölle hyväksi. Ha-

Ylläsjärveläinen Johanna Koivumaa kertoo yhtiökumppanilleen Jean-Philippe Jehanille, missä ennen sijaitsi kylän yhteinen paakaustupa eli leivintupa. Koivumaa, Jehan sekä Tomi Viuhkola ja Esa Lompolojärvi perustivat tänä vuonna yrityksen, jonka tavoite on kehittää kylää.

nen ja ulkopuolen punainen laudoitus kesken.

- Tämä on ihan riittävä. Pieni ja käyttää vähän energiaa, Koivumaa toteaa.

NIEMI kontin ympärillä on täynnä Koivumaa ja Viuhkolan aiempien yritysten rakentamia punaisia hirsitaloja. Siellä on esimerkiksi Loimu Resort, jonka yrittäjä Esa Lompolojärvi on myös pienellä osuudella North Wind Laplandin osakas. Loimu on yksi uuden yrityksen käyttämä majoituskohta.

Lähimpänä konttitoimistoa seisoo Koivumaa ja Viuhkolan nuorena perustaman ohjelmapalveluyrityksen Ylläs Adventuresin entinen safaritalo. Nyt siinä on kolme asuntoa.

Koivumaa muistaa, kuinka nuori-ikäinen talon paikalla olleessa ja nyt jo purettuna Ylläksen kevään hiihtokisojen 1970-luvulla rakennetussa kuuluttamossa. Siinä oli kaksi kerrosta eikä lainkaan eris-

Lähde: Kittilälehti 29.10.2025

Lähde: Johanna Koivumaa kotialbumi

Case: uudistava kalastusmatkailu Tenolla

Paikan sosioekologisen järjestelmän haasteet

- Luonto: meren ja joen ekosysteemi muuttuu, lohen ylikalastus, vieraslaji kyttyrälohen nousu jokeen > kuolee kutemisen jälkeen jokeen > rehevöittää luontoa.
- Yhteisö: lohi ollut osa paikallisten ruokaympyrää, kalastus osa kulttuuriperintöä.
- Talous: lohi ja kalastus ollut merkittävä elinkeino, tuonut vaurautta.

Ratkaisu paikan ja yhteisön uudistumiskapasiteetin tukemiseksi

- Kyttyrälohen kalastuksen ympärille luotu matkailutuote yllämainittujen haasteiden ratkaisemiseksi.
- Tavoitteena vähentää rehevöitymistä, tarjota terveellistä ruokaa ja vaurautta yhteisölle sekä suojella kulttuuriperintöä.

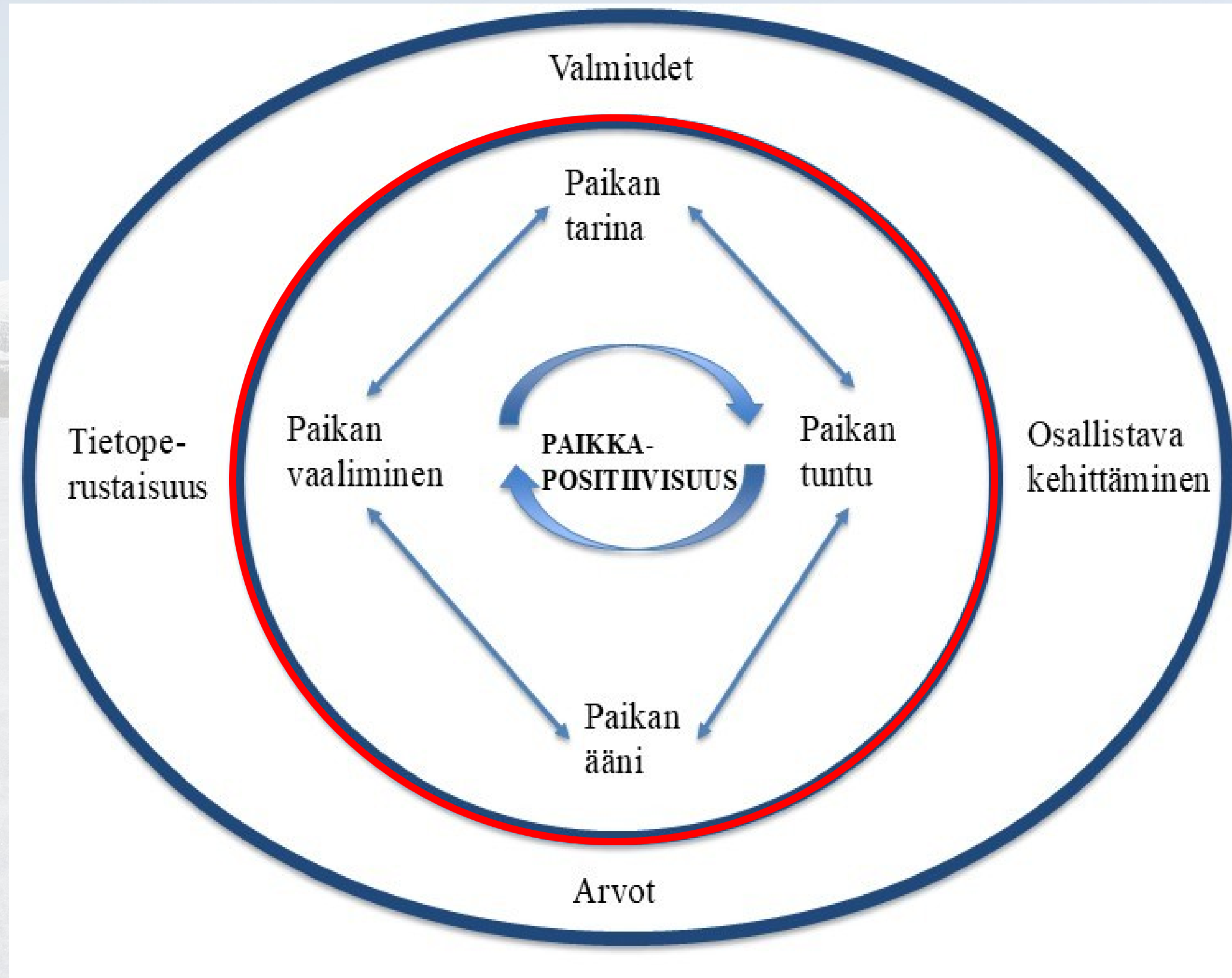
Uudistava matkailutuote, mikä se on?

Työkalu luonnon ja yhteisöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön valitussa paikassa näiden elinvoimaisuuden ja uudistumiskapasiteetin parantamiseksi.

Pohjautuu valitun paikan ja yhteisön ekologisten ja sosiaalisten haasteiden tunnistamiseen sekä mahdollisuuteen vaikuttaa näihin positiivisesti.

Onnistumista ei mitata ensisijaisesti volyymilla, vaan paikan sosio-ekologisen systeemin hyvinvoinnilla ja elinvoimalla.

Tuotteen lähtökohtana paikkaposiitivisuus

Mistä lähteä liikkeelle?

Ideoi paikkalähtöisesti ja kasvata paikanlukutaitoasi:

- Millainen on paikan sielun ekologiset ja kulttuuriset erityispiirteet, identiteetti ja arvot?
- Mitä kehittämällä paikka ja sen yhteisö voivat paremmin – mitä uudistetaan?
- Mihin teemaan tarttuminen on keskeistä, jotta tuote saisi aikaan positiivisia, systeemisiä vaikutuksia?

Osallista avoimesti tekemiseen:

- Millaista yhteistoimintaa paikan elinvoiman lisääminen edellyttää?
- Ketkä voisivat osallistua tekemiseen, millaista osaamista ja resursseja voidaan jakaa?

Määrittele tavoitteet, toimenpiteet ja paikan hyvinvointia ja elinvoimaa kuvaavat mittarit.

Monitoroi uudistumiskapasiteetin kehittymistä - kehitä pitkällä tähtäimellä.

Ollaan yhteessä:

Kati Koivunen
kati.koivunen@lapinamk.fi

Sanna-Mari Renfors
sanna-mari.renfors@lapinamk.fi

Koivunen & Renfors (2025): Paikan lukutaito avaimena
uudistavaan matkailuun Lapissa